

Praktické informace o žákovském jízdném

Od 1. září 2004 poskytují dopravci na železnici a v linkových autobusech zvláštní (zlevněné) jízdné pro žáky škol (dále jen "žákovské jízdné"). Nárok na jeho přiznání se prokazuje "žakovským průkazem" (vzory průkazů v příloze č. 1). V MHD zůstává zachován současný systém slev jízdného pro žáky a studenty škol. Tato sleva je zaváděna místo dosavadního příspěvku na dopravu.

Průkazy jsou vydány:

- pro žáky do 15 let (žakovské jízdné ve výši maximálně 37,5% z plného/obyčejného jízdného)
- pro studenty od 15 do 26 let (žakovské jízdné ve výši maximálně 75% z plného/obyčejného jízdného)

Sleva je dojíždějícím žákům a studentům poskytována pouze ve dnech, kdy probíhá školní vyučování. Studentům dojíždějícím na internáty a koleje je sleva přiznávána pro jednotlivé jízdy i o sobotách a nedělích (potvrdí škola na "žakovském průkazu"). Žakovské jízdné se vztahuje na žáky a studenty, kteří plní povinnou školní docházku nebo se soustavně připravují na budoucí povolání ve střední odborné, vysoké nebo speciální škole v denní nebo prezenční formě studia a využívají železniční veřejnou vnitrostátní pravidelnou osobní dopravu nebo veřejnou vnitrostátní silniční linkovou osobní autobusovou dopravu k dojíždění z místa bydliště do místa školy k účasti na školním nebo praktickém vyučování, praktické přípravě či praktické výuce.

Žakovské jízdné platí pro jízdu ze zastávky místně nebo časově nejbližší místu bydliště žáka do zastávky místně nebo časově nejbližší místu sídla školy nebo její součásti či místa konání praktického vyučování a zpět směrem nejkratším nebo časově nejvýhodnějším. Průkazy taktéž budou vystavovány i pro cesty na internáty a koleje (potvrdí škola). Místo bydliště se musí nacházet v ČR, pro upřesnění je nutné do závorky uvést i okres.

Dojíždí-li žák za účelem praktického vyučování v rámci předepsaných osnov do jiného místa než do místa sídla školy, vydá dopravce po prokázání nároku na žakovské jízdné další žakovský průkaz. V novém průkazu škola potvrdí období, ve kterém bude využíván.

Jedná - li se o dojíždění v rámci jedné obce, kde není doprava organizovaná v systému MHD, uvádí se název stanice nejbližší místu bydliště a stanice nejbližší místu školy, popřípadě názvy částí obce.

Žakovský průkaz žáka do 15 let může současně zastávat funkci průkazu k prokázání věku dětí od 10 do 15 let, který opravňuje k uplatnění 50% slevy plného/obyčejného jízdného i pro jízdy nad rámec žakovského jízdného.

Platnost průkazů:

- u žáků do 15 let platí průkaz maximálně 4 školní roky s tím, že škola každoročně potvrzuje prodloužení platnosti pro konkrétní školní rok záznamem na rubové straně průkazu;
- u žáků starších 15 let platí průkaz maximálně 1 školní rok.

Průkaz neplatí v měsících červenci a srpnu.

Výše jízdného závisí na věku žáka. Pro určení věku žáka je rozhodující datum dne předcházejícího dni jeho 15. nebo 26. narozenin.

Místa, kde jsou prodávány a následně ověřovány žákovské průkazy zveřejní dopravci ve svých smluvních a přepravních podmínkách. Ověřené žákovské průkazy jsou mezi dopravci navzájem uznávány v autobusech i na železnici.

Žáci a studenti si mohou tiskopis průkazu opatřit již před začátkem školního roku. V případě zájmu škol o urychlení agendy s vystavováním průkazů spojené mohou na tento tiskopis žákovi potvrdit docházku školy ještě koncem srpna tak, aby se žáci vyhnuli frontám, které na začátku září na místech ověřování průkazů u dopravců pravděpodobně vzniknou.

Postup při ověření průkazu

1. po zakoupení tiskopisu žákovského průkazu žák (případně zákonný zástupce) vyplní čitelně hůlkovým písmem lihovým permanentním linerem (fixem) s tenkým hrotem údaje:

- jméno, příjmení, datum narození, místo svého bydliště* (kolonka "Z")
- místo sídla školy (kolonka "Do"),

a připojí fotografii pasového formátu.

* Bydlištěm je **místo trvalého pobytu** uvedené v osobním dokladu žadatele (ověřuje se u žáků a studentů starších 15 let). V případě studentů na **kolejích (internátech** apod.) je pro vystavení průkazu nutné předložit při jeho ověřování **potvrzení o přidělení místa** v tomto ubytovacím zařízení. Toto omezení bylo nutné přijmout na základě zkušeností dopravců se zneužíváním žákovského jízdného (studenti si nechali vystavit několik průkazů, aby mohli cestovat kamkoliv potřebují). V případě, že trvalé bydliště žadatele je jiné, než je uvedeno v jeho osobním dokladu, lze tuto skutečnost prokázat předložením **rozhodnutí soudu upravujícího poměry péče o dítě** nebo jiným **úředním potvrzením** o skutečném bydlišti (jako je povolení k trvalému pobytu apod.).

K **místu bydliště** žáka je dále požadováno **uvést i příslušný okres**, aby byla poloha bydliště upřesněna a žáci nezneužívali fakt, že „Lhota“ může být úplně kdekoliv na území republiky, a proto mohou cestovat, kam zrovna chtějí

2. pověřený zaměstnanec školy na základě vyplněného žákovského průkazu:

- ověří skutečnost, že se jedná o žáka/studenta denního studia,
- doplní dobu platnosti v kolonce "Platí od ...do" (dle trvání školního/akademického roku),
- nejedná-li se o denní dojíždění (pro studenty na kolejích/internátech):
 - přeškrtně symbol "kladívka" na líci starého vzoru (B) žákovského průkazu nebo
 - ponechá nepřeškrtnutý symbol "so-ne" na novém vzoru (C) průkazu,
- na rubu průkazu vyplní název a místo sídla školy nebo místo konání praktického vyučování
- vyplní údaj o trvání školního roku. Probíhá-li výuka jinak než od pondělí do pátku, uvede dny v týdnu, kdy výuka probíhá.

Správnost těchto údajů ověří pověřený zaměstnanec školy razítkem a podpisem.

3. žák (zákonný zástupce žáka) na základě vyplněného a školou potvrzeného žákovského průkazu požádá některého z dopravců o ověření pro příslušný školní rok. Průkaz platí v případě denního dojíždění pouze ve dny školního vyučování. Pokud žák dojíždí nepravidelně/občasně z místa bydliště do místa školy/internátu na jednotlivé jízdenky, sleva je poskytována v průběhu školního roku i o sobotách a nedělích.

Osoba pověřená dopravcem porovná údaje uvedené na řádně vyplněném a školou ověřeném průkazu s údaji uvedenými v osobním dokladu žáka/studenta staršího 15 let (žáci mladší 15 let předkládají rodný list) vydaném orgánem státní správy, který obsahuje adresu trvalého bydliště (např. občanský průkaz nebo průkaz o povolení k pobytu pro cizince), připevní předloženou fotografii a přes levý dolní roh fotografie nalepí holografickou destruktivní folii. Následně jej opatří razítkem a podpisem. Líc průkazu přelepí samolepícím štítkem (průhledná folie o rozměrech průkazu). Žáci do 15 let neprokazují místo bydliště, jelikož většinou nevlastní osobní průkaz, kterým by jej mohli doložit.

Cenu za ověření průkazu stanoví dopravce s ohledem na vynaložené náklady a obvyklým způsobem ji zveřejní (<http://www.csadvs.cz/busdoprav/ceniky/zakovske/upozorneni.htm>)

Čeští žáci a studenti zahraničních škol

Žáci a studenti, kteří plní povinnou školní docházku nebo se soustavně připravují na budoucí povolání ve střední odborné, vysoké nebo speciální škole v denní nebo prezenční formě studia postavené na roveň obdobné školy v ČR při ověřování průkazu u dopravce navíc předloží:

- žáci základních škol potvrzení o studiu na české škole, na které jsou v ČR zapsáni. Na potvrzení je potřeba uvést, že povinnou školní docházku plní na konkrétní škole v zahraničí
- žáci a studenti středních a vysokých škol předloží rozhodnutí MŠMT o tom, že studuje na zahraniční střední / vysoké škole, na níž je studium postaveno na roveň studia na střední, vyšší nebo vysoké škole v České republice. Toto rozhodnutí je studentům vydáváno pro účely zdravotního pojištění a dalších náležitostí.

Studenti českých škol, kterým bylo přiznáno stipendium pro absolvování části studia na zahraniční škole (a nemají rozhodnutí MŠMT o tom, že studují na zahraniční škole postavené na roveň studia na střední/vysoké škole v ČR), předloží pro vystavení žákovského průkazu potvrzení o přiznání stipendia na zahraniční škole a potvrzení o studiu na české škole.

Žákovský průkaz potvrzuje na rubové straně zahraniční škola (razítko + vyplnění relevantních údajů, viz předchozí kapitola).

V kolonce "Do" žákovského průkazu vyplní pohraniční přechodový bod (sleva platí jen na území ČR) V mezinárodních autobusových spojích nelze slevu využít, neboť se sleva vztahuje pouze na vnitrostátní dopravu. Mezinárodní autobusové linky nemají vnitrostátní přepravu (tedy z jedné zastávky do jiné po území ČR) v licenci povolenu.

Pro dojíždění do zahraničí je přednostně určen nový vzor (C) žákovského průkazu pro žáky/studenty 15 - 26 let, který je vytištěn ve dvoujazyčné verzi (pro potřebu ověření zahraniční školou). Tento nový vzor je možné zakoupit a ověřit v železničních stanicích ČD oprávněných k prodeji železničních jízdních dokladů v mezinárodní přepravě. Teprve po vypotřebenosti zásob starého vzoru bude nasazen plošně.

Používání žákovského jízdného

Na základě předložení platného žákovského průkazu dopravce vydá jízdenku za žákovské jízdné pro jednotlivou jízdu nebo časovou jízdenku (pro denní dojíždění) pro celý cestovní úsek vyznačený v žákovském průkazu směrem nejkratším nebo časově nejvýhodnějším (popřípadě pro část tohoto úseku při použití více dopravců a nutných přestupech).

Železniční dopravci přiznávají žákovské jízdné pouze ve 2. vozové třídě. Žákovská sleva se nevztahuje na příplatky uplatňované k jízdnému za použití vlaků vyšší kvality. Při použití 1. vozové třídy zaplatí držitel žákovského průkazu v závislosti na věku obyčejné jízdné nebo zvláštní jízdné pro děti do 15 let pro 1. vozovou třídu.

V jednotlivých systémech integrované dopravy organizátoři zveřejní obvyklým způsobem podmínky pro poskytování žákovských slev. Podmínky a výše slevy pro žáky a studenty v MHD zůstávají beze změn.

Od 1.9.2005 došlo na základě vyhodnocení školního roku 2004/05 k dílčím změnám

Změny v žákovském jízdném, ke kterým došlo od školního roku 2005/6

Po prvním školním roce přiznávání žákovského jízdného zpracovalo MD jeho vyhodnocení, které odsouhlasila vláda dne 7. července 2005 usnesením č. 863. Ke sběru dat pro vyhodnocení se MD obrátilo na krajské úřady (které zajišťují financování žákovského jízdného), dopravce samotné (v bezprostředním kontaktu s uživateli slevy), a také vycházelo z podnětů a stížností samotných uživatelů, kteří se na MD obrátili. Ze získaných informací vyplynuly především dva problémy týkající se uživatelů slevy:

1. požadavek na rozšíření slevy na žáky a studenty zahraničních škol,
2. upozornění dopravců na zneužívání slevy některými uživateli.

ad 1. - MD se ve spolupráci s MŠMT a odbory školství na krajských úřadech se podařilo nalézt takové řešení, které umožnilo těmto studentům slevu využívat a současně neznamená neúměrné administrativní zatížení žádné ze zúčastněných stran. V tomto duchu byl výměrem MF č. 03/2005, vydaným 19.7.2005, upraven výměr MF č. 01/2005 (především odstranění podmínky omezující místo školy jen na území ČR). Podrobnější pokyny k poskytování žákovského jízdného studentům zahraničních škol (potvrzení potřebné k vystavení průkazu, vyplňované údaje apod.) jsou popsány v novele metodického pokynu MD.

V mezinárodních autobusových spojích nelze slevu využít, neboť se sleva vztahuje pouze na vnitrostátní dopravu. Mezinárodní autobusové linky nemají vnitrostátní přepravu (tedy z jedné zastávky do jiné po území ČR) v licenci povolenu.

Současně byl vydán nový vzor žákovského průkazu (C) pro žáky a studenty 15 - 26 let. Je jednobarevný (požadavek dopravců na lepší rozlišení), **symbol „kladívek“** pro umožnění dojíždění mimo pracovní dny (po přeškrtnutí) je **nahrazen symbolem „so - ne“** (po přeškrtnutí platí průkaz pouze v pracovní dny). Nejviditelnější změnou je upravení průkazu na dvoujazyčné znění – průkaz je totiž určen k užití i pro dojíždění na zahraniční školy (avšak sleva není poskytována v zahraničí) a zahraniční škola musí vědět, co studentovi potvrzuje. **Nový vzor průkazů je nejprve k dispozici studentům zahraničních škol, kteří si jej mohou zakoupit na pokladnách Českých drah s výdejem mezinárodních jízdních dokladů. Teprve po vyčerpání zásob starého vzoru bude vydáván už pouze nový vzor.**

ad 2. - MD bylo informováno, že se vyskytly případy, kdy školy potvrzovaly a dopravci vystavovali žákovské průkazy opravňující k použití slevy nedůsledně (bez ohledu na nastavená pravidla platnosti slevy). Tento problém by se však neměl dále vyskytovat, žákovské jízdné si již většina zúčastněných osvojila. Další možnosti zneužívání byly uzavřeny změnou nároků na prokazování bydliště žáka/studenta (**omezení na trvalé bydliště, popřípadě doložený pobyt na koleji/internátu**). K místu bydliště žáka je také požadováno **uvést i příslušný okres**, aby byla poloha bydliště upřesněna a žáci nezneužívali faktu, že „Lhota“ může být úplně kdekoliv na území republiky, a tedy mohou cestovat, kam zrovna chtějí.

Žákovský průkaz

Pro žáky do 15 let (vzor A)

Lícová strana:

 ŽAKOVSKÝ PRŮKAZ do 15 let	
Jméno:	foto 3,5 x 4,5 cm
Příjmení:	
Datum narození:	
Platí od: do:	
Z:	
Do:	
a zpět	
AA * 000000	
<small>735 2 xxx</small> Razítko a záznamy dopravce:	Platí pouze v ^{*)}
Cena průkazu a cena za ověření průkazu - viz tarif dopravce	

Rubová strana:

*) Škola vyškrtne údaj (platí pouze v) , pokud zák nedojíždí denně. Držitel je žákem/studentem denního studia školy:			
Razítko školy:	Razítko školy:	Razítko školy:	Razítko školy:
Školní rok:	Školní rok:	Školní rok:	Školní rok:
Průkaz opravňuje držitele k používání žákovských jízdenek v železniční veřejné vnitrostátní pravidelné osobní dopravě a veřejné vnitrostátní silniční linkové osobní dopravě se slevou dle platného Výměru MF. Jakákoliv dodatečná úprava průkazu je zakázána.			

Pro žáky a studenty 15 – 26 let (vzor B)¹

Lícová strana:

 ŽÁKOVSKÝ PRŮKAZ 15 - 26 let		
Jméno:	 <p>foto 3,5 x 4,5 cm</p>	
Příjmení:		
Datum narození:		
Platí od: do:		
Z:		
Do:		
a zpět		
AA * 000000		
<small>735 2 XXX</small>	Razítko a záznamy dopravce:	<small>Platí pouze v ^{*)}</small>
	<small>Cena průkazu a cena za ověření průkazu - viz tarif dopravce</small>	

Rubová strana:

<p>Držitel je žákem/studentem denního studia (prezentační formy) školy:</p> <p><small>*) Škola vyškrtne údaj (platí pouze v) , pokud žák nedojíždí denně.</small></p> <p>Razítko školy:</p> <p>Školní rok:</p>
<p>Průkaz opravňuje držitele k používání žákovských jízdenek v železniční veřejné vnitrostátní pravidelné osobní dopravě a veřejné vnitrostátní silniční linkové osobní dopravě se slevou dle platného Výměru MF. Jakákoliv dodatečná úprava průkazu je zakázána.</p>

Žákovský průkaz má bílý podklad, černě sérii a číslo průkazu a žlutý a modrý potisk – do 15 let modrý střed a žlutý horní a dolní okraj, 15 – 26 let opačně. Rozměry jsou 75 mm x 105 mm.

¹ Po dobu vyznačené platnosti a do vyčerpání zásob platí nadále tento vzor žákovského průkazu.

Nový vzor žákovského průkazu pro studenty 15 – 26 let (vzor C)²

Lícová strana:

The front side of the student card form is orange with white text and fields. At the top left, there is an icon of a bus and a train. The title 'ŽÁKOVSKÝ PRŮKAZ' and 'STUDENT'S CARD' is centered at the top. On the top right, it says '15-26 let years'. Below the title, there are several input fields: 'Jméno: First name:', 'Příjmení: Surname:', 'Datum narození: Date of birth:', 'Platí od: Valid from:' and 'do: to:', 'Z: From:', and 'Do: To:'. To the right of these fields is a large white box labeled 'foto 3,5 x 4,5 cm'. Below the fields, there is a box for the card number 'AA * 000000' with 'a zpět' written below it. At the bottom left, there is a vertical number '735 2 4242'. The bottom section contains 'Razítko, podpis a záznamy dopravce:' and 'Platí i v valid so - ne'. Small text at the bottom left explains the card price and the need to specify the district in parentheses.

ŽÁKOVSKÝ PRŮKAZ
STUDENT'S CARD

15-26 let
years

Jméno:
First name:

Příjmení:
Surname:

Datum narození:
Date of birth:

Platí od:
Valid from:

do:
to:

Z: ¹⁾
From:

Do:
To:

a zpět

AA * 000000

foto
3,5 x 4,5 cm

Razítko, podpis a záznamy dopravce:

Platí i v
valid
so - ne ²⁾

735 2 4242

Cena průkazu a cena za ověření průkazu - viz tarif dopravce
¹⁾ U místa bydliště uveďte v závorce okres

Rubová strana

The back side of the student card form is orange with white text. It contains a large white box for the school stamp and signature, with instructions in Czech and English. Below this box, there is a field for 'Školní rok: School year:'. At the bottom, there is a text box explaining the card's validity for public transport and that modifications are prohibited.

Držitel je žákem/studentem denního studia (prezenční formy) školy:
The holder is a full-time study student of a school:

²⁾ Škola vyškrtne údaj, pokud žák dojíždí denně.
²⁾ School crosses out the item should the student commute daily.

Razítko školy a podpis:
School's stamp and signature:

Školní rok:
School year:

Průkaz opravňuje držitele k používání žákovských jízdenek v železniční veřejné vnitrostátní pravidelné osobní dopravě a veřejné vnitrostátní silniční linkové osobní dopravě se slevou dle platného Výměru Ministerstva financí ČR.
Jakákoliv dodatečná úprava průkazu je zakázána.

Žákovský průkaz má bílý podklad, oranžový potisk, série a číslo průkazu a text jsou tištěny černě. Rozměry jsou 75 mm x 105 mm.

² Po dobu vyznačené platnosti v původních žákovských průkazech a do vyčerpání zásob platí nadále původní vzor B žákovského průkazu.